

Strategie vlády ČR pro přípravu Konference o budoucnosti Evropy

Mgr. Milena Hrdinková, státní tajemnice pro evropské záležitosti Vlády ČR

Vážené dámy, vážení pánové, chtěla bych velmi poděkovat za pozvání na tuto akci. Chtěla bych poděkovat zvláště panu předsedovi Poslanecké sněmovny za zorganizování této akce, protože Konference o budoucnosti EU jednoznačně je jedna z otázek číslo jedna, která rezonuje všemi institucemi Evropské unie. My se chceme hlavně zaměřit na to, aby ta debata o budoucnosti Evropy začala co nejvíce rezonovat také mezi občany celé ČR, protože obecně vidíme komunikaci o EU jako jeden z hlavních úkolů, které má vláda ČR v oblasti evropských politik.

Dovolte mi, abych úvodem jenom shrnula několik takových formálnějších gesčních záležitostí. Myslím si, že to, jakým způsobem si představuje Evropská komise Konferenci o budoucnosti Evropy, jak je naplánována tato konference, už shrnula ve svém příspěvku Pavlína Žáková. My tento úkol vnímáme rovněž velmi odpovědně. Pravděpodobně většina z vás ví, že příprava obecné pozice ke Konferenci o budoucnosti Evropy je v gesci Úřadu vlády ČR, což není zcela obvyklé, protože Úřad vlády v oblasti pozic hraje většinou koordinační úlohu, ale jelikož toto je skutečně otázka velmi horizontální, tak tam jsme to gestorství se rozhodli si ponechat. Rámcová pozice byla schválena vládou, vládním Výborem pro EU toto pondělí 24. února. Konferenci o budoucnosti Evropy už opakovaně projednávala konkrétně i Rada EU pro všeobecné záležitosti, kde delegaci většinou vedu já. Mohu tedy s vámi sdílet i to, kde si ČR se svojí pozicí stojí mezi ostatními členskými státy EU. Na závěr této formální části mi dovoluete sdělit, že Úřad vlády má v rámci svého projektu „Konvent EU“, který pořádáme přibližně jednou za měsíc nebo třikrát během dvou měsíců. V nejbližší době budeme na něm projednávat téma budoucnosti EU 13. března v Lichtenštejnském paláci. Je to platforma, na kterou jste všichni srdečně zváni, pokud byste chtěli s námi přijít debatovat o tomto tématu. O pomoc s registrací se můžete obrátit na náš sekretariát. Cílem Konventu je vytvořit nějaká doporučení, která potom předkládá vládě ČR, jak by se k jednotlivým otázkám měla postavit. Je to taková platforma, která není úplně obecnou debatou, protože my se k těm tématům věnujeme vždy celé dopoledne, takže máme poměrně dost času to rozebrat i do detailu.

Nyní k obsahu té Konference, a to zejména z pohledu pozice vlády ČR k této otázce. Konference má 2 hlavní okruhy nebo spíše dvě perspektivy, kterými ji lze nahlížet, a to je jednak ten Institucionální rámec, a jednak ten obsah politiky EU jako takové, a to nikoliv ve smyslu politiky tak jak ji známe v obecném slova smyslu, ale věcné směry, co by EU měla dělat. My tu problematiku nahlížíme tak, že si klademe zejména otázku, co by hlavně chtěli debatovat občané ČR. A klademe si ji v tom světle, že u obyvatel ČR má EU ve srovnání s jinými členskými státy špatnou recepci. Naši občané nevnímají EU příliš pozitivně. Myslím si, že ta debata se proto musí zaměřit především na to, co se musí v EU změnit, aby ta recepce do budoucna byla lepší. V této perspektivě jsme přesvědčeni, že je důležité se zaměřit spíše na věcné otázky, na to, co konkrétně by EU měla nebo neměla dělat. Možná některé ambice EU v minulosti byly přílišné, možná i to může být důvodem, proč ta recepce není úplně skvělá. V ČR je to dost výrazně horší než v jiných členských státech EU, jsme hodně pod průměrem, ale nejsme určitě jediným státem, kde to není úplně ideální. Pojdme se podívat na ty jednotlivé oblasti, co EU dělá a co by dělat měla, a jakou o tom mají představu naši občané. Domnívám se, že toto by nemělo být něco úplně nového, protože žádná vláda členských států EU by neměla ke svým pozicím přistupovat jinak, než že by je měla tvořit podle toho, co si přejí jejich občané. Výsledek tohoto procesu se jmenuje Strategická agenda. To je program, který si pro svoji budoucnost schválila Evropská rada již v červnu 2019. Nejlogičtější procesem, jak uchopit Konferenci o budoucnosti EU, je tedy ověřovat, zda ta

strategická agenda, tak jak ji schválili představitelé členských států EU, odpovídá představám obyvatelstva EU. Samozřejmě se musíme podívat i na některé nové oblasti, které v té době třeba nerezonovaly tak silně. Je relevantní zmínit problematiku životního prostředí, kterou vyjadřuje tzv. Zelená dohoda, ale vždy zdůrazňujeme také dopad tohoto na konkurenceschopnost, na hospodářství, na fungování členského státu, protože to jsou věci, které mohou znít velmi obecně, ale reálně ovlivňují právě tu prosperitu a kvalitu života lidí a mohou se do toho dost výrazně promítnout. Velmi důrazně chci zmínit pokračování prací na dokončování vnitřního trhu. To je něco, co je pro nás naprostým základem EU. Může to znít jako něco samozřejmého, že čtyři svobody je něco, na čem EU stojí, ale ono to tak samozřejmé není. Evropský trh, zejména v oblasti volného pohybu služeb plně dokončen není. Občanům by přineslo velkou prosperitu a velké zlepšení, kdybychom na tomto pracovali. Proto je důležitá také oblast digitální agendy, digitálního jednotného trhu a další. Ta druhá oblast, na kterou některé členské státy kladou rovněž důraz, je to institucionální měřítko, které vypovídá o tom, jakým způsobem EU funguje a jestli si všichni přejeme to rozložení sil mezi jednotlivými institucemi v EU, a pokud by z té debaty v tomto směru vyšly nějaké zásadní návrhy, pak by to samozřejmě muselo vést ke změně primárního práva a k nějakým úpravám v základních smlouvách. V rámcové pozici vlády ČR si přečtete, že vláda si nepřeje změny smluv. My si myslíme, že je třeba upřednostnit debatu o jednotlivých konkrétních politikách, kterými se má v budoucnosti EU řídit, nikoliv nějakou vzletnou debatu o institucionálním rámci a o tom, jestli některé věci má dělat spíše Evropský parlament nebo Evropská komise nebo Evropská rada. V zásadě jsme přesvědčeni o tom, že to mocenské, institucionální rozložení, tak jak je nastaveno dnes, je v pořádku, a že v tomto rámci se dá dobře pohybovat i ve stávajících podmínkách, ale není to úplně tak, že bychom zcela odmítali jakoukoliv změnu smluv. Samozřejmě, když z té veřejné debaty vyplyne, že již dále není možno pokračovat v EU bez změny primárního práva, tak si myslím, že není žádný důvod se tomu bránit, ale a priori nechceme začínat celou tu debatu tím, že se musí změnit primární právo EU a že právě o tom chceme debatovat s občany. To si myslím, že občany EU na prvním místě nezajímá a spíše chtějí vědět, jak EU může přispět k jejich životu. Když se podíváme na pozice členských států, jak jsou vyjadřovány na Radě EU pro všeobecné záležitosti, tak tento názor převládá. Mezi členskými státy takovým hlavním zastáncem změn primárního práva

v prvním plánu je Rakousko, do určité míry Francie, ale ten důraz na precizní stanovení a soulad politik EU se zájmy občanů, je opravdu silně převažující.

Pokud jde o to, jakým způsobem by ta debata měla být organizována v ČR, vítáme zapojení národních parlamentů! Klíčové je podle mého názoru dostat témata do regionů, nejen do velkých, statutárních měst, ale dát příležitost lidem mimo Prahu, v krajích a obcích. My jsme si tohle ověřili v minulém roce, kdy se konala celá řada akcí k patnáctiletému výročí členství ČR v EU, a sama jsem byla překvapena, jak velký zájem lidé v regionech mají, a že mají na ty věci svoje názory. Určitě v tom chceme pokračovat. Je důležité, abychom při tom dokázali využít zapojení národního parlamentu. Doufám, že se podaří potvrdit, že občané v Česku dokážou přispět k debatě o tom, jak by v budoucnosti měla vypadat EU, a že to přispěje i k tomu, že selepší nahlížení na EU, protože EU jednoznačně přispívá k našim životům, určitě se máme lépe, že jsme v EU, i když to někdy není úplně atraktivní sdělení. Doufám také, že se nám podaří co nejvíce občanů o tom přesvědčit.